

múzeumőr

Orosz Márton, a budapesti Vasarely Múzeum igazgatója a művész *Bi-Octans* (1979, akril, vászon) című festménye előtt, 1979
Szilágyi Lenke felvétele

GRÉCZI EMÓKE

VASARELY: KORTALAN MŰVÉSZET VAGY IDEJÉTMŰLT DIVATJELENSÉG? BESZÉLGETÉS OROSZ MÁRTONNAL

TAz 1969-es műcsarnokbeli kiállítás fél évszázados jubileuma, a párizsi Pompidou Központ most zárult sikeres tárlata kapcsán Orosz Márton, a budapesti Vasarely Múzeum igazgatóját kérdeztük Victor Vasarely hazai és nemzetközi recepciójáról, az életmű kutatásának problémáiról és eredményeiről.

MC: *A MúzeumCafé 2013-ban veled és Fehér Dáviddal készített interjút annak apropóján, hogy a Szépművészeti Múzeum Majovszky Termeiben kiállítást rendeztetek a múzeum 1800 utáni gyűjteményének anyagából. A koncepcióról igen, de rólatok nem esett szó. Érdekelne, miért döntöttél a modern művészet kutatása mellett.*

TEgyáltalán nem volt törvénytörő. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Művészettörténeti Intézetében, ahol diplomáztam, majd később a doktori fokozatot is megszereztem, eleinte az építészettörténet, ezen belül is különösen a 19. század második fele foglalkoztatott. Innen nyargaltam át az előző századforduló plakátművészetére. A médium születésére, autonómmá válásának folyamatára összpontosítottam, és egy korábban ismeretlen, az új civilizatórikus találmányok megszületésével összefüggő ikonográfiai nyelv kidolgozására irányuló elképzeléseket kezdtem tanulmányozni. Később, a doktori iskolában fedeztem fel magamnak a klasszikus avantgárdot és a mozgóképet. Friss diplomásként 2005 szeptemberében Geskó Judit meghívására kerültem a Szépművészeti Múzeum akkoriban átszervezett 1800 utáni Gyűjteményébe, és azóta is itt dolgozom – a külföldön töltött néhány évet leszámítva. Mint ahogy később megtudtam, az egyetemen reneszánsz művészetet oktató Eörsi Anna ajánlásával kerültem az intézménybe, akivel ebben az időben Judit rendszeresen találkozott a jeles ókortudós, Szilágyi János György társaságában. Ha nem a Szépművészetiben lettem volna pályakezdő, valószínűleg sokkal előbb tudtam volna valamilyen konkrét témára szakosodni, ami persze sok előnnyel járt volna. Mégis sokkal szegényebb lettem volna, ha elesem attól a lehetőségtől, hogy az irodából bármikor átsétálhassak a képtárba vagy a raktárba, ahol több évszázad művészetét egyben lehet látni, és naponta új felfedezéseket téve párbeszédbe lehet elegyedni a művekkel. Vagy attól, hogy az ember bármikor bekopogtathasson egy másik gyűjteményben dolgozó kollégájához, vagy kérdéseket tegyen fel

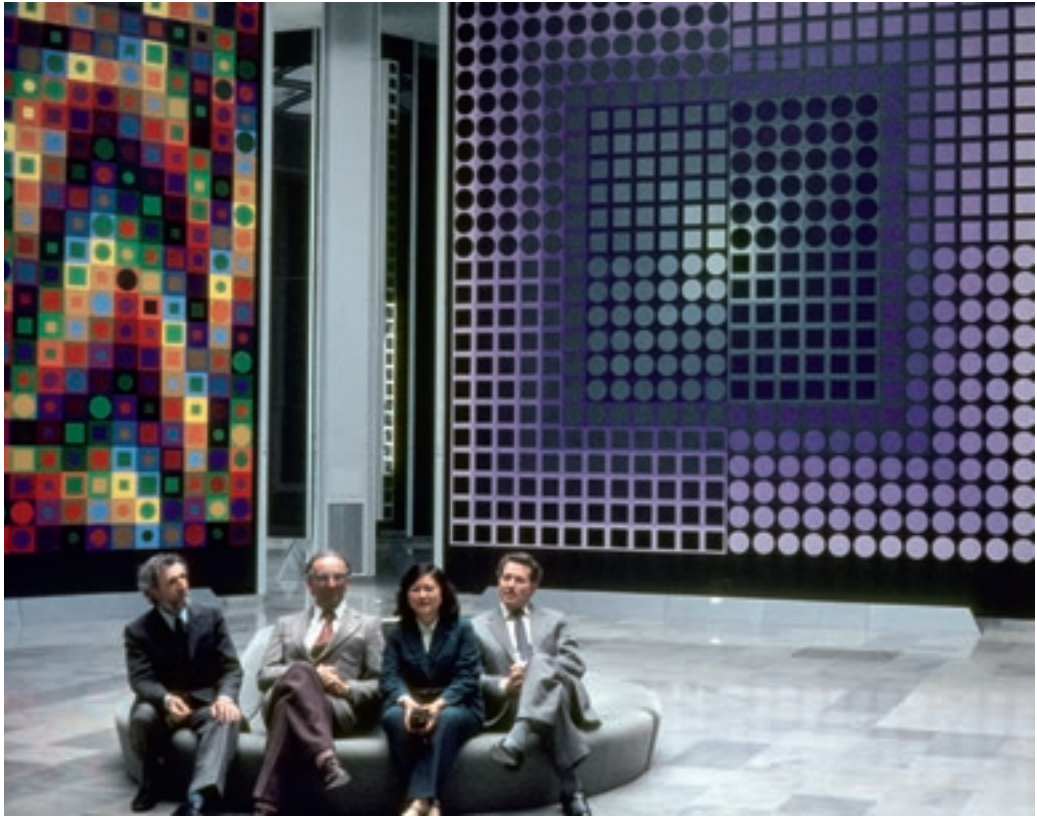
a restaurátor-műhelyben. Azt hiszem, hogy ezek nélkül a találkozások nélkül nem tudtam volna kellő reflektáltsággal a modern művészetről folytatott diskurzusba sem bekapcsolódni. Távol áll ez mindenfajta holisztikus tudástól, azt azonban mégsem lehet elmondani rólam, hogy szakbarbár lennék.

MC: *Az, hogy te lettél a Vasarely Múzeum vezetője, szűkítette a mozgásteredet, vagy éppen ellenkezőleg, bővítette a lehetőségeid körét? Intézményvezető lettél, de ez nem kapcsolt ki téged az osztály életéből?*

¶ Igazság szerint csak ideiglenes a kinevezésem, de ez a helyzet már lassan öt éve tart. Eredetileg arról volt szó, hogy addig vállalom, amíg nem találnak helyettem egy alkalmasabb embert. Időközben viszont annyi minden történt, hogy igazából nem is lett volna időm keresni olyasvalakit, aki ezt a munkakört nálam jobban el tudná látni. Már rögtön az elején világos volt, hogy a Vasarely Múzeumban rengeteg a lehetőség, hiszen egy olyan művész életművét őrzi, aki köré brand építhető. A kinevezésem azonban teljesen váratlanul ért. Hirtelen belesöpöntem egy számomra teljesen új és ismeretlen világba, hiszen Vasarelyvel azelőtt soha nem foglalkoztam. El kellett telnie egy évnek, amíg annyira el tudtam mélyedni a szakirodalomban, hogy a megszerzett ismereteket a gyakorlatban is kamatoztathattam. A 2016-ban először a Francia Intézetben, majd a balatonfüredi Vaszary Villában rendezett *Szerigráfiák és multiplikák* kiállításunkat kísérő katalógusban jelent meg a Vasarelyről szóló első tanulmányom.

MC: *A Szépművészeti Múzeummal milyen most a munkakapcsolatod?*

¶ Tulajdonképpen kétlaki életet élek, mert miközben a Vasarely Múzeumot vezetem, a Szépművészeti Múzeumban továbbra is jelen vagyok, és az 1800 utáni Gyűjtemény részeként működő fotó- és médiagyűjtemény kurátori feladatait is ellátom, már amennyire az időmből futja. Az utóbbi gyűjteményt az én ötletem alapján hoztuk létre 2011-ben. A két munkakör persze nem összeférhetetlen, de vannak időszakok, amikor nehéz szinkronba hozni őket egymással. Talán kevesen tudják, hogy a Vasarely Múzeum nem önállóan, hanem fliaként működik, és szervezetileg az 1800 utáni Gyűjteményen keresztül kapcsolódik az anyaintézményhez. Ebből következik, hogy a Szépművészetiben dolgozó kollégákkal folyamatos a konzultáció. A Magyar Nemzeti Galériában decemberben megnyílt remekművek-kiállításunk 20. és 21. századi részét bemutató termeiben például ismét együttműködtem Fehér Dáviddal, akivel – ahogy utaltál rá – a Hősök terén már rendeztem ugyanebből az anyagból egy tárlatot. Ezt az

Franciaország, Aix-en-Provence, Vásárhelyi Győző (Victor Vasarely) magyar–francia festő alapítványi múzeuma, balról a második Vásárhelyi Győző, 1977
Fortepan / Adományozó: Ormos Imre Alapítvány / Dr. Dalányi László felvétele

Franciaország, Aix-en-Provence Vásárhelyi Gyűző (Victor Vasarely) magyar-francia festő alapítványi múzeuma, 1977
Fortépan / Adományozó: Ormos Imre Alapítvány / Dr. Dalányi László felvétele

Franciaország, Aix-en-Provence Vásárhelyi Győző (Victor Vasarely) magyar-francia festő alapítványi múzeuma. Balra Vásárhelyi Győző, 1977
Fortepan / Adományozó: Ormos Imre Alapítvány / Dr. Dalányi László felvétele

Victor Vasarely katalógust szignál a múzeum megnyitásakor, 1987. május 8.

időközben szerzeményezett vagy letétként hozzánk került tárgyakkal kiegészítve egy új koncepció szerint rendeztük el. Vasarelyt már nem a kinetikus művészek között, François Morellet és Günther Uecker társaságában mutattuk be, mint korábban, hanem a neo-geo irányzat egyik fő képviselőjének, Peter Halleynek az azóta megvásárolt, a formák és a színek szuggesztív összjátékára épülő festményével helyeztük egy közös, diszkurzív térbe.

MC: *Visszatérve a Vasarely Múzeumhoz: ideális helyen van szerinted?*

¶ A helyszín akár lehetne ideális is, de maga az épület, az egykori Zichy-kastély épülete mégis alkalmatlan kiállítóhelynek. Az 1987-ben befejezett átalakítás kényszerből jött létre. Két éve, amikor felújítottuk és modernizáltuk az enteriört, kétségkívül vállalhatóbbá vált a múzeum. Az avitt műszaki állapotban lévő installációs elemeket kicseréltük, de valójában nem történt más, mint ráncfelvarrás. Itt említem meg, hogy érdemes lenne egyszer alaposabban utánanézni annak, hogy Vasarely miért lelkesedett annyira a kastélyokért. Első saját múzeumát a dél-franciaországi Gordes-ban, ahol a nyarakat töltötte, a középkori várban rendezte be. Óbudán azonban a már korábban létesített Kassák Múzeumhoz való közelség miatt esett a választás az egykori főúri rezidenciára. Végző soron a minisztérium döntötte el, hol legyen az új múzeum, de Vasarely véleményét is kikérték, aki számára a Kassák-hagyatékkal való kapcsolat elvi jelentőséggel bírt. Denis René galériájában Vasarely két kiállítást is rendezett Kassáknak Párizsban, és az iránta érzett tisztelet és megbecsülés jeléül egy közös albumot is kiadott vele, ami néhány jelentős képük számozott és aláírt színtanyomat változatát tartalmazta. Hasonlóan vélekedtek a művészet funkciójáról, szociális érzékenységük és társadalmi elhivatottságuk egy töről fakadt, így talán kevésbé meglepő, hogy Vasarely Kassák művészetének kontinuitását a választott helyszínnel is hangsúlyozni kívánta.

MC: *Raktár volt korábban az a szárny, amelyben a múzeumot elhelyezték, kapott egy igazi nyolcvanas évekbeli dizájnt.*

¶ Valóban így van. Kóris János tervei szerint építették át a délkeleti szárnyat, és azóta ez is egy letűnt korszak autentikus emlékhelyévé vált. A késő barokk és a posztmodern egy furcsa, eklektikus keveréke jött létre. Nekünk, magyaroknak a korszaktól elválaszthatatlan politikai kurzus emléke miatt kevésbé szerethető, de a külföldiek számára éppen a különös architektúra miatt vonzó, ami egy nosztalgikus időutazás részesévé teszi őket.

MC: *Megtalálják az érdeklődők?*

¶ Tény, hogy nincs exponált helyen, hiszen a harmadik kerület kívül esik a főváros kulturális életének ütőerén. Erről persze sokat lehetne vitatkozni, hiszen Óbudán több jelentős múzeum is van, és a Fő tér környékén található kulturális intézmények egy sajátos múzeumi negyedbe tömörülnek. Az önkormányzat különösen ügyel arra, hogy ez az adottság ki legyen használva. Örömmel tapasztaljuk, hogy a kerület szívügyének tekinti Vasarelyt. Természetesen sok múlik azon is, milyen kommunikációs csatornákon tudjuk megszólítani az embereket, eltüntetni például azt a tévhitet, hogy Vasarely Múzeummal egyedül Pécs büszkélkedhet. Az utóbbi valóban korábbi alapítás, de összességében a budapesti a jelentősebb gyűjtemény.

MC: *Úgy látom, hogy Vasarely megítélése nagyon hullámzó, olykor divatos, máskor retrográdnak hat. De már az ötven évvel ezelőtti kiállítása idején is megosztotta az embereket, részben a kultúrpolitika nyomása miatt. Hogy látod, mióta vezetted a múzeumot, változott a szerepe, népszerűsége, megítélése?*

¶ Amikor átvettem a múzeumot, még nem igazán tudtam helyesen megítélni, hogy Vasarely mennyire vált a hazai és a nemzetközi kánon részévé. Ahogy én látom, nagyjából az utóbbi két-három évben lett újra széles körben ismert. Megítélésének sokat ártott az örökösök között folyó hosszú pereskedés, és ennek a jogi vitának köszönhető, hogy az aix-en-provence-i alapítványi épület sokáig üresen kongott. Michele Vasarely, a művész másodszületett fiának, Jean-Pierre-nek vagy ismertebb nevén Yvaralnak az özvegye mindent elvitt, ami mozgítható volt, és Pierre-nek, az unokának kis túlzással egy kifosztott épület jutott. Rendbe kellett hozni, műveket kellett vásárolni bele, hogy újra működni tudjon. Még élt Vasarely, amikor saját alapítású múzeumi egy részét, legalábbis Franciaországban, be kellett zárni. Biztos vagyok benne, hogy nehezen tudta túltenni magát ezen a kudarcon. Ugyanakkor azt is látni kell, hogy lényegében a közösségi képstermelésbe vetett utópikus meggyőződése miatt rekedt kívül a kereskedelmi szempontokat érvényesítő műtárgypiac világán. A médiumok közötti egyenlőséget hirdető, az eredetit a másolattal egyenértékűnek vélő szemlélettel a galériák és az aukciósházák egész egyszerűen nem tudtak mit kezdeni. Vasarely művészetfilozófiája az 1955-ben megjelentetett úgynevezett *Sárga kiáltványra* épült, ami a sokszorosíthatóság elvét kívánta egy új esztétikai nyelv alapjává tenni. Ez azt jelentette, hogy ugyanaz a kompozíció felhasználható volt festményként, nyomatként, fali kárpitként, háromdimenziós objektumként, de akár építészeti

integrációként is. A mű függetlenné vált az anyagtól, a technikától, és tetszőleges méretben kivitelezhető volt. Egyedül az idea, maga a prototípus volt a lényeges. Az, hogy a mű egy vagy akár több darabban is létezik, nem számított. Amíg Vasarely élt, a folyamat még helyyel-közel követhető volt, mert a művész mindent akkurátusan feljegyzett azokba a saját kezűleg vezetett regiszterekbe, amelyeknek találó módon a „Munka” címet adta. Ez alapján elvileg ma is könnyen visszakereshető lenne, melyik mű létezik, és melyik az, ami nem saját kezű vagy utólagos kreálmány. A hamisítók számára aligha kínálkozott alkalmasabb terep egy olyan típusú művészetnél, ami nem tett különbséget a minőség és a mennyiség között. Viszont egy idő után már senki nem mert Vasarelyvel foglalkozni, mert joggal érezte úgy, hogy darázsfészekbe nyúl. A „művészet mindenkié” szemlélet, ami értékrendjének egyik alappilléret jelentette, most kezd csak újra érdekessé válni a kortárs művészet számára. Én úgy gondolom, hogy Vasarely mint közösségi művész, mint szociális alkotó, meghatározó egyéniségévé vált annak a folyamatnak, ami a befogadó és a mű közötti éles határvonal felszámolását tűzte ki célul. Azt sem szabad azonban elfelejtenünk, hogy későbbi megítélésére aktív politikai szerepvállalása is rányomta a bélyegét. Ez volt az, ami az ötven évvel ezelőtti Műcsarnokban rendezett, élete legnagyobb léptékű életmű-kiállításának a recepcióját is meghatározta. Vasarely igazi kultúrdiplomáciai sikerként könyvelhette el, hogy műveit bemutathatta Magyarországon, ami valójában az elvtársaktól kapott elégtétel volt arra, hogy Kádár János és Aczél György rajta keresztül, az ő közvetítésével tudott kapcsolatba kerülni a Francia Kommunista Párttal, ahol a művész komoly megbecsülésnek örvendett.

MC: *Nagyvonalú volt, több lépcsőben is adott műveket Magyarországra.*

¶ 1968-ban százhatvan művet adományozott az országnak, ezek a Szépművészeti Múzeumba és a pécsi Janus Pannonius Múzeumba kerültek. De a saját gyűjteményében lévő nemzetközi anyagból is ajándékozott. Ezáltal több értékes absztrakt geometrikus mű került Magyarországra. Az 1980-as évek végéig több hasonló szerzeményezés történt még. Később kortársai közül többen is követték a példáját. Így került Nicolas Schöffer, Amerigo Tot és Kepes György hagyatéka azzal a céllal haza, hogy önálló múzeumban helyezték el őket.

MC: *A közelmúltban volt kiállítása Madridban, a Thyssen-Bornemisza Múzeumban, a párizsi Pompidouban. Hogy látod, visszatér?*

¶ A 2016-ban három helyre, Avignonba, Gordes-ba és Aix-en-Provence-ba koncipált „Multiplicité”-kiállítás volt az első olyan kezdeményezés, amire már többen felkapták a fejüket. Két évvel később a madridi kiállítás lényegében a mi gyűjteményünkéből jött létre. Ott az volt a szándékunk, hogy a spanyol közönség is felfigyeljen rá, kapcsolni tudja valaki máshoz. Ebben segítségünkre volt, hogy az egyik legjelentősebb spanyol op-art művész, Eusebio Sempere alkotásaiból a Reina Sofía éppen akkor rendezett kiállítást. Ez a spontán módon alakult helyzet arra is felhasználható volt, hogy meg lehessen mutatni az irányzattal szimpatizáló művészek közötti kapcsolati hálót. A frankfurti Städelben tavaly ősszel és a párizsi Centre Pompidou-ban az év elején megrendezett nagy monografikus Vasarely-kiállítások azonban már egyértelműen mutatják, hogy a művész ismét a figyelem középpontjába került. A pontos statisztikát még nem ismerem, de a számok alapján, amit hallottam, meg merem kockáztatni, hogy Franciaország vagy talán egész Európa egyik leglátogatottabb kiállítása lesz az idén.

MC: *Nem hiányzik egy rendes magyar monográfia?*

¶ A Vasarely művészetével kapcsolatos legtöbb forrás a francia és az angol után magyar nyelven íródott. A róla szóló legjelentősebb könyveket, interjúköteteket magyarra is lefordították, köztük Gaston Diehl és Jean-Louis Ferrier munkáit. Ma már bizonyára egy teljesen más perspektívából közelítenénk hozzá, hiszen ezek megjelenése óta eltelt jó néhány évtized. A halálát követően nem született róla nagyobb horderejű munka, legfeljebb néhány hiánypótló kiállítási katalógus. Az idén Philippe Dana tollából megjelent életrajzot sem nevezném monográfiának, különösen tudományos szempontból erősen vitatható nyelvezete miatt. A komolyabb feldolgozás tehát még valóban várat magára. Számunkra Óbudán most inkább az jelenti a legfontosabb feladatot, hogy néhány éven belül be tudjuk fejezni a gyűjteményi katalógust a múzeumban őrzött tárgyakról. Be kell ismernünk, hogy Vasarely műveivel nem sokan foglalkoztak azóta, hogy a múzeum 1987-ben megnyílt. Ebből következik, hogy egy ilyen látszólag egyszerű munkát is egy komoly alapkutató kell, hogy megelőzzön.

MC: *Felnőtt egy olyan generáció, amelyiknek el kellene magyarázni, ki is volt Vasarely.*

Pontosabban egy olyan generáció, amellyel meg kell értetni, hogy Vasarely nem feltétlenül a magyar művészet fekete báránya. A hazai kortárs művészek számára mindig is kellemetlen volt, hogy az aczéli kultúrpolitika kisajátította őt magának. Andreas Fogarasi emlékezetes *Vasarely go home* kiállítása is azt kívánta

tudatosítani, hogy a kívülről jött, sikerei teljében lévő és folyamatos médiajelenlétet élvező művész elképzelései már a saját korában összeférhetetlenek voltak a magyar művészet vélt vagy valós problémáival. Ezt a szerintem téves értelmezést feltétlenül a helyére kellene billenteni.

MC: *Fogarasi Major János 1969-es performance-ából indult ki, aki az akkori neoavangárd tiltakozását próbálta kifejezni a megnyitón, lényegében visszhang nélkül. A Ludwig Múzeum pedig idén a jubileumi kiállításán ki is állította ezt.*

¶ Vasarelynek nincs szüksége a revizionista művészettörténet-íráásra, mert mindig is része volt a kánonnak. Moholy-Nagy László mellett ő az egyetlen olyan magyar származású művész a 20. századi egyetemes művészettörténetben, aki a tankönyvek lapjaira is felkerült. Ha csak az elmúlt hónapok Google-kereséseit nézzük, megállapítható, hogy Vasarely ott szerepel a harminc legkeresettebb művész között a világon, ami alapján egyértelmű, hogy az emberek pontosan tudják, illetve tudni akarják, kicsoda ő. Igaz, nem feltétlenül vannak tisztában magyar származásával és azzal, hogy a felvett művésznév valójában a „Vásárhelyi”-t takarja. Ahhoz, hogy neve és népszerűsége végre itthon is abban a fényben ragyogjon, mint amit megérdemelne, egyedül annak a sajátos hazai mentalitásnak kellene megváltoznia, hogy minden olyan művészt vagy művészetet, aminek magyar kötődése van, elvből lenézzünk. Azt hiszem, hogy azon a kissé elitista gondolkodásmódon is illene felülemelkednünk, ami Vasarely művészetét egy idejémtúlt divatjelenséggel azonosítja. Részben rajtunk, muzeológusokon múlik, hogy meg tudjuk-e változtatni a közönség értékítéletét. Ha egyszer kibékülne egymással a család, és közös ügynek lehetne tekinteni a művész örökségét, soha nem látott lehetőségek nyílnának meg, további ösztönzést adva az op-art történetére fókuszáló kutatásoknak.

MC: *Pierre Vasarely nyitotta meg két éve a felújított múzeumot. Vele ezek szerint rendben van a kapcsolat.*

¶ A Francia Intézetben rendezett kiállításunkat is ő nyitotta meg, és a madridi checklist összeállításánál is kikértem a véleményét. Pierre szoros szálakkal kötődik hozzánk, hiszen Marseille-ben Magyarország tiszteletbeli konzuli teendőit is el látja, és emiatt munkaügyben sokszor megfordul Budapesten, ami lehetővé teszi, hogy időről időre személyesen is találkozzunk vele. Mi szeretnénk mindkét örökssel jó kapcsolatban lenni, de ez sajnos nem annyira egyszerű. Ha az ember elkötelezi magát az egyik fél mellett, az automatikusan kizárja a másikkal való

együttműködés lehetőségét. Rengeteg fejtörsre ad okot ez a kellemetlen helyzet, hiszen a mi érdekünk az, hogy semlegesek maradjunk. Egész egyszerűen tisztán szeretnénk látni, és hozzáférni a művészettörténeti munkához elengedhetetlen forrásokhoz. Sajnos minden lényeges dokumentum Puerto Ricóban, Michele Vasarely tulajdonában van, és egyelőre nem hajlandó senkivel sem megosztani azokat. A művész multiplikáiról azonban éppen most tervez kiadni egy többkötetes *catalogue raisonné*t, amitől azt várjuk, hogy lényeges támpontokat fog adni a művek keletkezéstörténetéhez. Ha ez a régóta várt kataszter szélesebb körben is ismertté válik, elképzelhető, hogy a Vasarely kereskedelmi megítélésével kapcsolatos visszaállítások egyszer és mindenkorra felszámolhatók lesznek.

MC: *Mire készül a Vasarely Múzeum?*

¶ Idén ünnepeljük a holdra szállás ötvenedik évfordulóját, amihez Vasarelynek legfeljebb csak áttételes módon volt köze, de az „űrrel folytatott párbeszéd” – ahogy egy interjúban saját maga megfogalmazta – az 1950-es évek közepétől meghatározta témaválasztását. Többek között azt a kompozícióját is kiállítjuk, amit 1982-ben Jean-Loup Chrétien, az első francia asztronauta vitt magával az űrbe. A szűkös költségvetés miatt rengeteg kompromisszumot kellett hoznunk, több művet kerek perccel vissza kellett mondanunk, ugyanakkor a rendelkezésre álló lehetőségek ráirányították a figyelmünket arra, hogy akár néhány mű is elegendő ahhoz, hogy egy-egy izgalmas alkotói problémát ki lehessen bontani. Ebben a konstellációban olyan művészek is összekapcsolhatók lennének egymással, akiknek csak közvetett tudomásuk volt a másíkról, de hasonlóan gondolkodtak, és műveik megfogalmazásánál is azonos eredményeket értek el. Ott van például a német ZERO-csoport egyik művésze, Adolf Luther, akinek Krefeldben van alapítvány. Az ottani igazgatónak már többször felvettem azt az ötletet, hogy érdemes lenne egyszer egy Vasarely–Luther-kiállítással előállni. De hasonló a helyzet a művészetet a technológia és a tudomány felől megközelítő csoportok egykori úttörőivel. Több intakt, mára elfelejtett művész hagyatéka vár feldolgozásra ebből az időszakból, például a Zágrábban létrejött Új tendenciák-mozgalom szellemi atyjáé, Vladimir Bonačićé. Vasarely „algoritmuskok és permutációk” névre keresztelt kompozíciós programját új megvilágításba lehetne helyezni ezeknek az életműveknek a segítségével, ráadásul kelet-közép-európai relációban. Engem is meglepett, hogy egyes szubkultúrák, például azok az audiovizuális művészek, akik épületvetítéseket terveznek, szintén Vasarelyt tekintik példaképüknek. Jövőbeli terveink szempontjából érdemes tehát figyelembe venni, hogy múzeumunk névadója a mozgókép irányába szerette volna a kinetikus művészetet

továbbfejleszteni. Nagy álmom, hogy egyszer egy olyan kiállítást rendezek, amely Vasarely és a film kapcsolatára világít rá. Ami a közelebbi terveket illeti, jövőre az új szerzeményeinkből mutatunk be egy kiállítást. Az utóbbi két évben több jelentős művel gazdagodott a gyűjtemény, gyümölcsként annak a háttér-munkának, amit a Vasarely-műhely még életben lévő munkatársainak felkutatása kapcsán végeztünk. Jó érzés, és a saját munkánk számára is elismerő visszajelzés, ha valaki úgy gondolja, hogy hosszú távon nálunk vannak a legjobb helyen azok a féltve őrzött tárgyak, amelyekhez olykor személyes emlékek is tapadnak.

MC: *Magam is hallottam olyan magyar gyűjtőről, aki járt nála Aix-en-Provence-ban.*

¶ Sokan jártak nála, és ő is gyakran látogatott Magyarországra. Tudatosan építette fel a pályáját, igazi médiaszemélyiség volt, és kitűnő érzéssel tudott bánni az emberekkel. 1969-ben a Múcsarnokban rendezett kiállítására – amelyről már beszéltünk – újonnan vásárolt luxusautójával, egy Mustang Mach-1-essel érkezett. A parkolóban többször kiszállt, majd újra beszállt a kocsiba, hogy a fotósok minden kameraállásból meg tudják örökíteni. Meg tudta engedni magának, hogy alapítványait a saját pénzéből finanszírozza, és a működtetésükhöz szükséges forrásokat az utolsó fillérig saját képeladásából teremtette elő. Hihetetlenül elmentmondásos személyiség volt, aki agilis természetének és kifinomult üzleti érzékének köszönhetően képes volt arra, hogy átlépjen a saját kora árnyékán. Embematikus és kortalan műveket alkotott, melyek hitelesen adták vissza az emberi érzékelés cseppfolyós formái által determinált kozmikus életérzés, mai divatszóval élve a „space age” hangulatát. A kutatókat eddig elsősorban Vasarely műveinek technikája foglalkoztatta, értelmezésüknek sokkal kevesebb teret szenteltek. Ma már viszont nem fér hozzá kétség, hogy minden absztrakt geometrikus képnek megvan a maga saját olvasata. A beljük kódolt jelrendszer feltárásához szükséges módszertani keretek kidolgozása azonban még várat magára, ezért is tartom szükségesnek, hogy ebből a munkából a Vasarely Múzeum is kivegye a részét.

OROSZ MÁRTON (1979) 2004-ben végzett az ELTE BTK művészettörténet szakán. 2005 óta dolgozik a Szépművészeti Múzeum 1800 utáni Gyűjteményében, ahol 2010-től a fotó- és médiagyűjteményt kezeli. 2013-ban doktorált, témája Kepes György életműve volt. 2015 óta a budapesti Vasarely Múzeum vezetője. Kutatási területe a Bauhaus, a klasszikus avantgárd, a kinetikus, a komputer- és fényművészet, valamint az animációs film.

Szilágyi Lenke felvétele